

подальших досліджень з тематики полягають у розгляді інших конфліктних агресивних тактик.

Список використаних джерел:

1. Крысанова Т. А. Коммуникативно-прагматические особенности речевого акта упрека в современном английском языке / Т. А. Крысанова [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://book.net/index.php?bid=20067&chapter=1&p=achapter>
2. Сорокіна Л. Є. Мовленнєва маніпуляція в сучасному англomовному діалогічному дискурсі: комунікативно-когнітивний і гендерний аспекти : дис... канд. філол. наук : 10.02.04 / Сорокіна Ліна Євгенівна. – К., 2013. – 274 с.
3. Щербинина Ю. В. Вербальная агрессия. / Ю. В. Щербинина – М.: КомКнига, 2006. – 360 с.

Джерела ілюстративного матеріалу:

4. Desperate Housewives / directed by Marc Cherry. – ABC Studios and Cherry Productions. – 2005. – Season 1. – Episode 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до серіалу : <http://filminenglish.ru/episode/?id=5551&a=1>
5. Desperate Housewives / directed by Marc Cherry. – ABC Studios and Cherry Productions. – 2005. – Season 2. – Episode 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до серіалу : <http://filminenglish.ru/episode/?id=5551&a=2>
6. Desperate Housewives / directed by Marc Cherry. – ABC Studios and Cherry Productions. – 2005. – Season 2. – Episode 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до серіалу : <http://filminenglish.ru/episode/?id=5551&a=2>
7. Desperate Housewives / directed by Marc Cherry. – ABC Studios and Cherry Productions. – 2005. – Season 2. – Episode 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до серіалу : <http://filminenglish.ru/episode/?id=5551&a=2>

Кучик Г.Б.

здобувач,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ТЛУМАЧЕННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ТЕКСТІВ У КОНТЕКСТІ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНОГО ТЕКСТУ

Складність поняття політичного тексту зумовлює необхідність проведення аналізу цього феномену на стику таких наукових дисциплін як філософія, соціологія, психологія, психолінгвістика та лінгвістика. До цього переліку варто додати також і політичні науки: політологію, політичну лінгвістику, міжнародні відносини тощо. Адже неврахування мультикультурності та мультилатералізму як контекстних характеристик тексту призведе до обмеженості аналізу, а в певних ситуаціях до

неможливості уникнення певного суб'єктивізму, особливо при аналізі стилістичних та дискурсних особливостей текстів установчих документів міжнародних організацій.

Політичний текст є результатом зіткнення різних інтересів і стратегій, ідей, вольових зусиль і дискурсів політичних суб'єктів [6, с. 170]. Це поняття охоплює тематичний обсяг і стильові особливості, реалізовані в мові, і засоби політичної активності мови.

Особливо актуальним видається аналіз структурних особливостей текстів міжнародно-правового характеру, для яких притаманна наявність специфіки як з погляду правового аспекту, так і лінгвістичного. Наявність структурних елементів статуту міжнародної організації як єдиного цілого тексту при застосуванні цього підходу дає можливість розглядати та аналізувати кожний структурний елемент окремо в поєднанні мікро- та макрорівнів кожного конкретного документу, який у нашому випадку, з лінгвістичної точки зору трактується як текст.

У сучасному мовознавстві виділяють два підходи у лінгвістичних дослідженнях текстів: функціональна типологія (соціальні функції й мета використання текстів) і структурна типологія (внутрішня організація текстів) [3]. Перший напрям значно відтворює традиційну для риторики класифікацію, що зближує типи мовлення (тексту) з жанрами: це розповідь, опис, роздум. Інший, структурний, підхід («лінгвістика тексту») пов'язаний з виявленням, вивченням і моделюванням внутрішньотекстових зв'язків, до того ж вводиться поняття «компонент тексту» (абзац, надфразова єдність, складне синтаксичне ціле тощо).

Слід відзначити, що дослідження політичного тексту в історичному ракурсі дає можливість говорити про певний стиль політичного напрямку, історичної епохи тощо. Як би не розрізнялися «ідіолекти» політичних діячів певної епохи в цілому, політичний текст характеризується деякими інваріантними параметрами. Умовно кажучи, можна виділити «ідіолекти» певного історичного періоду тієї або іншої країни, того або іншого народу.

Процес розуміння політичного тексту включає не тільки текст як лінгвістичну даність, як матеріалізований продукт суспільно-політичної діяльності адресанта-автора цього тексту, але і враховує зв'язок тексту з епохою, історичною ситуацією і конкретним читачем. Сприйняття тексту виявляється залежним від вищерозглянутих категорій, що накладають певні конотації, ширше – екстралінгвістичний контекст на текст. Структура екстралінгвістичного контексту перетинається із структурою тексту. Для політичного тексту більшою мірою є показовим те, що екстралінгвістичний контекст написання і прочитання тексту змінюється досить швидко. Соціальний та історичний контексти епох декодування, вступаючи у взаємодію, можуть мати різний ступінь подібностей та відмінностей, утворюючи свого роду «шкалу» сприйняття.

Політичний текст як цілісна структура не обходиться без урахування особливостей історичного, культурного і соціального фонів, а також засобів створення сюжетно-тематичної та політико-ідеологічної спільності. Перетин,

взаємопроникнення і взаємовплив всіх параметрів тексту, таких як: характер інформативності, специфіка комунікативності, особливості функціонування системи кодування, взаємозв'язок процесів кодування, декодування та інтерпретації, взаємовідношення адресанта і адресата тексту, ознаки індивідуальності інформативно-впливаючої системи, стильова маркованість, служать завданню актуалізації тексту як комунікативної системи. Деякі з них можуть бути віднесені до внутрішніх, інші – до зовнішніх ознак тексту. Зовнішні ознаки тексту, такі як історичний, культурний і соціальний фон, політичний контекст тощо визначають конотації тексту або специфічну інформацію. Вони є позатекстовими, екстралінгвістичними елементами тексту, які «...можуть бути описані як зв'язки безлічі елементів, зафіксованих в тексті, з безліччю елементів, з яких був здійснений вибір даного спожитого елементу» [2, с. 65].

Взаємодію різних рядів системи комунікації створює безперервний комунікативний континуум, сегментація якого можлива завдяки функціонуванню моделей сприйняття. При функціонуванні політичного тексту в безперервному мовному континуумі домінує той чи інший ряд: мовний, паралінгвістичний або кінетичний. Взаємодія цих рядів, накладання їх один на одного створюють синкретичність мови. Характер висунення певного ряду і характер їх взаємодії залежать від функціонально-мотиваційних цілей спілкування. При цьому прояв взаємодії цих рядів на семантичному рівні може бути експліцитним та імпліцитним. У зв'язку із взаємодією всіх вищезазначених показників, всіх засобів, що сприймаються у спілкуванні в сукупній цілісності, інваріант виконання тексту має деяку множину варіантів виконання.

Політичний текст, як особлива форма комунікації, створюється в результаті взаємодії планів виразу і змісту, який, на відміну від «практичного» тексту, може видатися вільнішим. Проте, враховуючи особливі завдання, спрямовані на емоційні і психологічні дії в певних політико-ідеологічних цілях читача (слухача), формі вираження, додається немаловажне значення. Сприйняття тексту програмується адресантом, проте воно варіативне в силу специфіки мовної комунікації, і, крім того, залежить від особистого сприйняття адресата (реципієнта), його світогляду, набутого досвіду і культурного рівня.

Жанрове розшарування політичного тексту приводить до того, що кожен з текстів характеризується не лише загальними типологічними рисами, але і тематичною різноманітністю, структурою, індивідуальністю поєднання компонентів тексту. Слід підкреслити, що в політичному тексті само визначення факту представляє певну трудність у зв'язку з тим, що соціально-політична основа призводить до того, що факт стає соціально-обумовленою думкою.

Розглянуті вище ознаки підтверджують синтезований характер політичних текстів, в якому діють характеристики і усного і письмового типів взаємодії мови. Коли виявляються характеристики усного типу мови, вони підтверджують основну властивість усної мови – процес формування думки

одночасно з процесом безпосередньої комунікації [1]. Коли ж проявляються характеристики письмового типу мови (наприклад, юридична і дипломатична лексика, повнота викладу, складні речення, макрорепліки, наявність дієприкметникових та інфінітивних зворотів), вони підтверджують основну властивість писемної мови – можливість попереднього обдумування думки, відбору мовних засобів зв'язку для комунікації тощо.

Таким чином, аналізуючи політичні тексти, можна виявити як їх загальні, так і специфічні параметри. При цьому деякі загальні параметри мають своєрідне співвідношення або функціонування в кожному з видів спілкування. Загальним для всіх видів є моделювання семантичного варіювання, проте переважні моделі актуалізації сенсів в кожному виді тексту різні. Визначальною особливістю політичних текстів є їх функціональна забарвленість, тобто використання у процесі політичної діяльності, а в даному випадку на міжнародному рівні. Тут текст відіграє синтезуючу роль і інформації, і директивного характеру, і особливо характеризується контекстним забарвленням. Обираючи класифікаційну модель до текстів установчих документів міжнародних організацій, очевидним є їх приналежність до політичних текстів юридичного чи нормативного забарвлення.

Список використаних джерел:

1. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 272 с.
2. Лотман Ю. М. Структура художественного текста. – М., 1970. – 384 с.
3. Олійник О. Б. Риторика / Олійник О. Б. – К.: Кондор, 2009. – 170 с.
4. Поперечна О. А. Проблема тексту і текстових категорій у сучасній лінгвістиці // Лінгвістичні студії : Зб. наук. пр. – Випуск 14 / укл. А. Загнітко (наук. ред.) та ін. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – С. 226-230.
5. Стриженко А. А. Об особенностях организации текстов, относящихся к разным функциональным стилям / А. А. Стриженко, Л. И. Кручинина. – Иркутск, 1985. – 176 с.
6. Чижевская Е. Е. Дискурс политика / Е. Е. Чижевская // Методология исследования политического дискурса: Актуальные проблемы содержательного анализа общественно-политических текстов: сб. науч. трудов / Белгосуниверситет; под общ. ред. И. Ф. Ухвановой-Шмыговой. – Вып. 1. – Минск, 1998. – С. 161-170.